

Makroekonomikas un budžeta apskats 2020

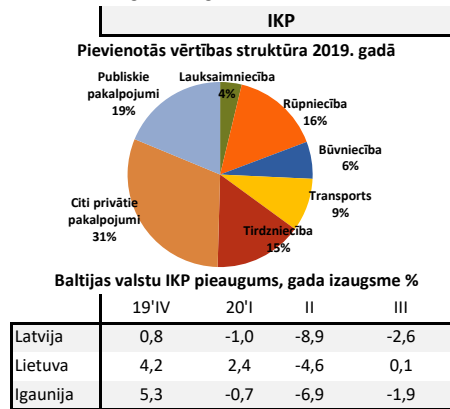
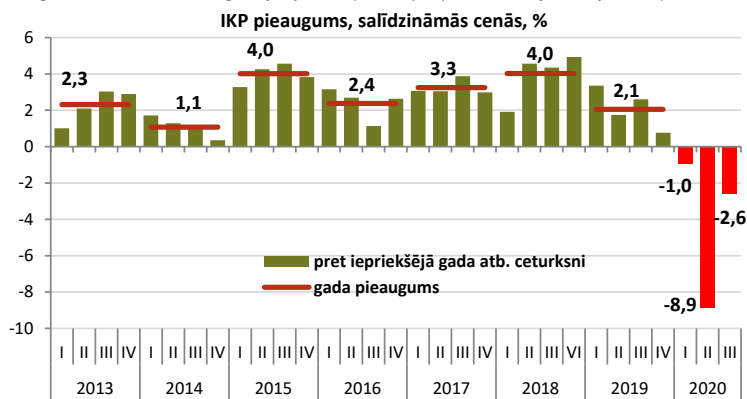
Nr. 10

Finanšu ministrija

Galvenie makroekonomiskie rādītāji	2019	Prognozes**			
		2020	2021	2022	2023
Iekšzemes kopprodukts (IKP)					
faktiskajās cenās (milj. eiro* un pieaugums, %)	30463	-7,4	6,5	5,3	5,2
salīdzināmās cenās (milj. eiro* un pieaugums, %)	27561	-7,0	5,1	3,1	3,1
IKP deflators* (gads pret gadu), %	2,4	-0,5	1,3	2,0	2,0
Patēriņa cenu indekss (gads pret gadu), %	2,8	0,2	1,2	2,0	2,0
Vidējā bruto mēneša darba samaksa, eiro un pieaugums faktiskajās cenās, %	1076	-1,0	3,0	5,0	5,0
Nodarbinātība, tūkst. iedzīvotāju un pieaugums, %	910	-4,4	0,6	1,0	-0,1
Bezdarba līmenis (gada vidējais), %	6,3	10,5	9,8	8,1	7,3
Preču un pakalpojumu eksports					
faktiskajās cenās (milj. eiro* un pieaugums, %)	18317	-14,8	7,7	4,6	5,7
salīdzināmās cenās (milj. eiro* un pieaugums, %)	17438	-10,3	6,5	3,0	4,0
Preču un pakalpojumu imports					
faktiskajās cenās (milj. eiro* un pieaugums, %)	18572	-16,3	9,0	6,3	6,5
salīdzināmās cenās (milj. eiro* un pieaugums, %)	18763	-11,5	6,8	3,2	3,4

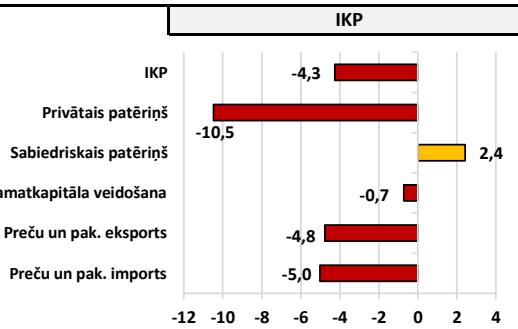
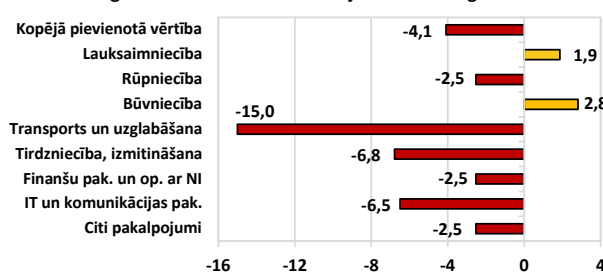
* Atbilstoši CSP 30.09.2020 veiktajām IKP laikrindas korekcijām, nemainot prognozes

** Prognozes izstrādātas 2020.gada jūnijā un ir ņemtas par pamatu Latvijas Vidēja termiņa budžeta ietvara 2021.-2023. gadam sagatavošanā

Latvijas iekšzemes kopprodukts (IKP) š.g. trešajā ceturksnī, salīdzinot ar pagājušā gada attiecīgo ceturksni, samazinājies par 2,6%, kas ir būtiski mazāk nekā IKP bija krities iepriekšējā ceturksnī, kad gada griezumā bija fiksēts 8,9% samazinājums. Trešā ceturkšņa dati liecina, ka līdzīgi kā otrajā ceturksnī, kad ekonomikas kritums izrādījās ne tik dziļš kā sākotnēji sagaidīts, arī ekonomiskās izaugsmes atjaunošanās notikusi daudz straujāk, ražošanas nozarēm gada griezumā vairs nepiedzīvojot kritumu un arī pakalpojumu nozarēm visai strauji atjaunojot aktivitāti. Kopumā gada pirmajos trīs ceturkšņos Latvijas ekonomika piedzīvojusi 4,3% kritumu, kas nozīmē, ka ekonomikas atgūšanās pēc COVID krīzes bijusi veiksmīgāka nekā iepriekš prognozēts un ekonomikas sarukums 2020.gadā kopumā būs zemāks nekā FM jūnijā sagatavotajās prognozēs. Vienlaikus ceturta ceturkšņa attīstība jau var būt negatīvāka, ņemot vērā COVID-19 straujo izplatību kopš oktobra sākuma un slimības ierobežošanai noteiktos pasākumus. Līdz šim ekonomiskās aktivitātes samazināšanās gan bijusi zemāka nekā otrajā ceturksnī un IKP kritums arī vairs nebūs tik straujš kā šā gada otrajā ceturksnī.

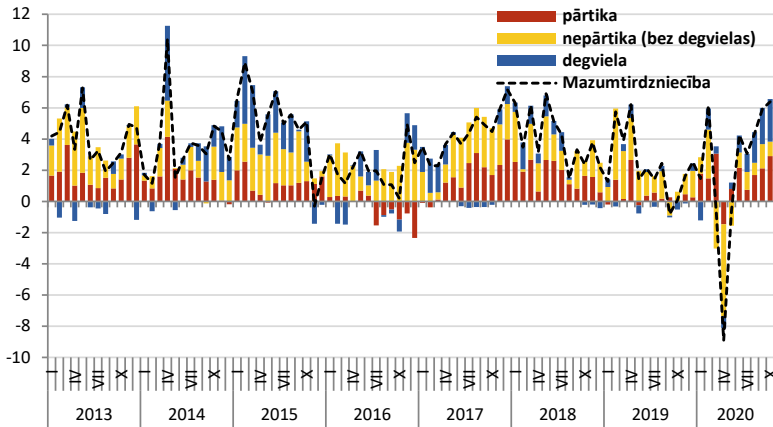
IKP izaugsme no nozaru un izlietojuma puses, 2020.gadā I-III ceturksnī salīdzinājumā ar 2019.gada I-III ceturksnī, %

Ekonomikas lejuplīdī šogad nosaka galvenokārt privātā patēriņa kritums, kas skaidrojams ar COVID-19 slimības izplatības ierobežošanai ieviestajiem pasākumiem, kas būtiski samazina ekonomisko aktivitāti, kā arī, pieaugot iedzīvotāju piesardzībai, samazinājies iekšējais pieprasījums. Vienlaikus investīciju apjoms gada pirmajos trīs ceturkšņos, salīdzinot ar attiecīgo laika periodu pirms gada, samazinājies tikai par 0,7%, un ekonomikas kritumu bremsēja arī sabiedriskā patēriņa pieaugums par 2,4%. No nozaru puses visbūtiskāk ekonomikas lejuplīdī ietekmēja kritums transporta nozarē par 15,0%, kā arī izmitināšanas un ēdināšanas nozarē par 34,9% un mākslas, izklaides un atpūtas nozarē par 26,1%. Trīs ceturkšņos ekonomikas izaugsmi negatīvi ietekmēja arī tirdzniecības nozares kritums par 2,7%, un samazinājumi reģistrēti arī citās pakalpojumu nozarēs, kā informācijas un komunikācijas pakalpojumi, profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi, kā arī rūpniecībā. Pievienotās vērtības pieaugums š.g. trīs ceturkšņos fiksēts tikai būvniecībā, lauksaimniecībā un valsts pārvaldē un aizsardzībā.

Dati: CSP, Eurostat, LR Finanšu ministrija

Mazumtirdniecības apgrozījuma gada pieaugums pa grupām*, %

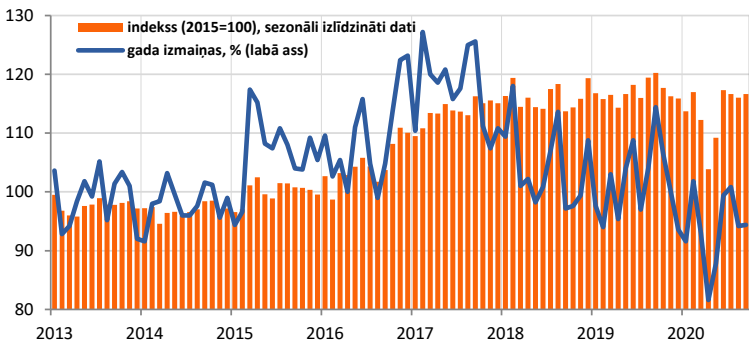

Mazumtirdniecība

Apgrozījuma struktūra 2019.g., %			
17	42		
41			
Gada pieaugumi, kalend.izl., 2020.g. janv.-okt.			
Kopā	+2,1%	Nepārtika(bez degv.)	-0,4%
Pārtika	+3,6%	Degviela	+5,8%

Š.g. oktobrī mazumtirdniecībā tika reģistrēts straujākais apjoma pieaugums 2020.gada laikā – salīdzinājumā ar iepriekšējā gada oktobri pārdošanas apjomi Latvijas mazumtirdniecības uzņēmumos palielinājās par 6,4%. Savukārt desmit mēnešos kopā tirdzniecības apjomi ir pieauguši mēreni – tikai par 2,1%, ko noteica aprīlī reģistrētais tirdzniecības apjoma krasais sarukums. Oktobrī mazumtirdniecības pieaugumu visvairāk veicināja pārdošanas apjoma kāpums pārtikas veikalos un auto degvielas tirdzniecībā attiecīgi par 7,2% un 16,4%. Savukārt lēnāks tirdzniecības apjoma pieaugums oktobrī tika reģistrēts pārējo nepārtikas preču mazumtirdniecībā, kas salīdzinājumā ar 2019.gada oktobri palielinājās par 2,2%.

Rūpniecības produkcijas izlaides apjoms

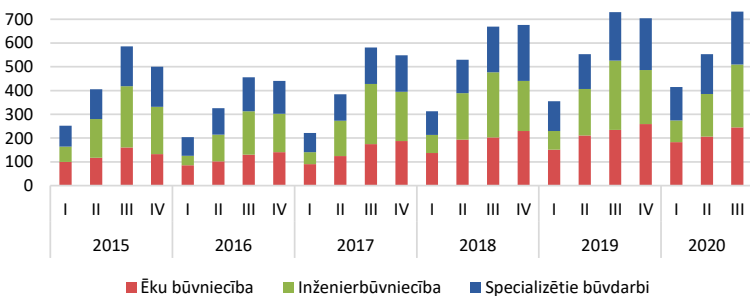

Rūpniecība

Apmēģinātās rūpn. izlaides struktūra 2019. g., %			
Datoru, elektron. un opt.iek. ražošana	5%		
Metālapstrāde un mašīnbūve	19%		
Nemetālisko minerālu ražošana	6%		
Pārējās apakšnozares	22%		
Pārtika un dzērieni	22%		
Kokapstrāde	26%		
Rūpniecība, g/g, kalend.izl., 2020.g. janv.-sept.			
Rūpn. kopā	-3,1%	Ieguves rūpn.	+6,5%
Apstr. rūpn.	-2,9%	Enerģētika	-6,5%

Š.g. septembrī salīdzinājumā ar pērnā gada septembri rūpniecības apjomi samazinājās par 2,8%, izlaidei sarūkot līdzīgā tempā kā iepriekšējā mēnesī. Rūpniecības kritumu visbūtiskāk noteica straujais samazinājums elektroenerģijas un gāzes apgādes nozarē – tās izlaide gada griezumā saruka par 22,7%, ko izraisīja būtisks saražotās elektroenerģijas apjoma kritums koģenerācijas stacijās. Tikmēr apstrādes rūpniecībā septembrī tika reģistrēts neliels kritums - par 0,6%, neskatoties uz apjoma pieaugumu lielākajās apstrādes rūpniecības apakšnozarēs. Jau trešo mēnesi pēc kārtas izaugsmi uzrādīja lielākā apstrādes rūpniecības apakšnozare – kokrūpniecība. Septembrī tās izlaide bija par 4,1% augstāka nekā pirms gada. Lēnāku izlaides pieauguma tempu uzrādīja pārtikas produktu ražošana, tās apjomiem gada griezumā palielinoties par 1,5%, tādējādi saglabājot iepriekšējos mēnešos vērojamo izlaides apjoma stabilitāti. Taču patīkamu pārsteigumu demonstrēja gatavo metālizstrādājumu ražošana, pēc sešu mēnešu diezgan spēcīga apjoma krituma septembrī tās izlaide palielinoties par 4,1%, tādējādi atgriežoties izlaides līmenī, kāds tas bija pirms COVID-19 krīzes. Septembrī izlaides apjoma kāpums tika reģistrēts arī citās apstrādes rūpniecības apakšnozarēs, tajā pašā laikā strauju kritumu atkal uzrādīja iekārtu un ierīču remonts un uzstādīšana (-33,7%). Kopš COVID krīzes sākuma ražošanas apjomi sarūk dzērienu un tekstilizstrādājumu ražošanā un septembrī to apjomi samazinājušies attiecīgi par 11,3% un 14,2%. Deviņos mēnešos kopā rūpniecības izlaide uzrādīja kritumu par 3,1%, tajā skaitā apstrādes rūpniecība - par 2,9%.

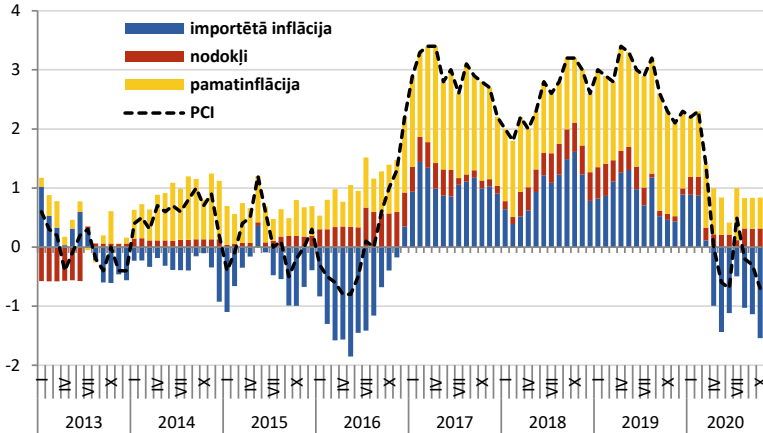
Būvniecības izlaides apjoms faktiskajās cenās, milj. eiro

Būvniecība

Pēc strauja būvniecības apjoma pieauguma š.g. pirmajā ceturksnī (+16,9% fakt. cenās) nozares izlaides kāpums nākamajos divos ceturkšņos sabremzējās, izlaidei saglabājoties tuvu iepriekšējā gada līmenim. Trešajā ceturksnī būvniecības izlaide bija par 0,3% augstāka nekā pirms gada, kāpumus reģistrējot ēku celtniecības un specializēto būvdarbu apjomos attiecīgi par 4,5% un 8,8%. Tikmēr inženierbūvniecībā turpinājās izlaides sarukums - par 9% gada griezumā. 2020.gada trīs ceturkšņos kopā būvniecības izaugsmes veido 3,8%. Š.g. trešajā ceturksnī izsniegtajās būvatļaujās paredzamā platība samazinājās neaudz straujākā tempā nekā 2.ceturksnī - par 22,4%, un trīs ceturkšņos kopā - par 17%. Tas liecina par ēku būvniecības apjoma iespējamu samazinājumu turpmākajos periodos, tikmēr nozares attīstību veicinās infrastruktūras projektu realizācija.

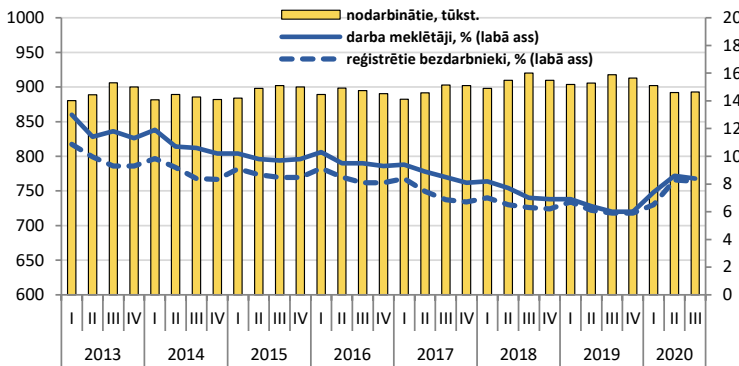
Gada inflācija sadalījumā pa avotiem, %

Inflācija

Patēriņa cenu līmenis š.g. oktobrī, salīdzinot ar septembri, palika nemainīgs, tomēr salīdzinājumā ar pērnā gada oktobri cenas samazinājās par 0,7%, tādējādi Latvijā deflācija tika fiksēta jau trešo mēnesi pēc kārtas. Kopumā preču cenas š.g. oktobrī bija par 1,6% zemākas nekā pirms gada, savukārt pakalpojumu cenas turpināja palielināties un bija par 1,5% augstākas nekā pirms gada. Tomēr COVID pandēmijas negatīvā ietekme ir jūtama arī pakalpojumu sektorā, kas īpaši atspoguļojas ar tūrisma nozari saistīto pakalpojumu cenās, piemēram, aviopārvadājumu un izmitināšanas pakalpojumu. Savukārt lielāko devumu patēriņa cenu kritumā oktobrī nodrošināja degvielas cenu samazinājums par 14,0%, ko jau kopš š.g. marta nosaka krītošās naftas cenas. Zemāku naftas cenu ietekmē samazinās arī gāzes un siltumenerģijas cenas - oktobrī tās bijušas attiecīgi par 11,8% un 12,3% zemākas nekā pirms gada. Kopumā 2020.gada desmit mēnešos patēriņa cenas Latvijā bija par 0,4% augstākas nekā pirms gada.

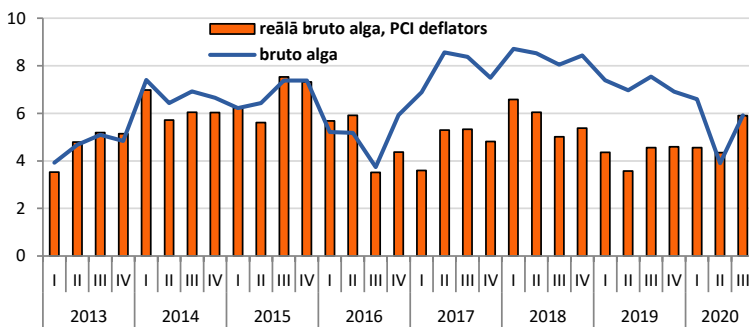
Bezdarba līmenis, % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem

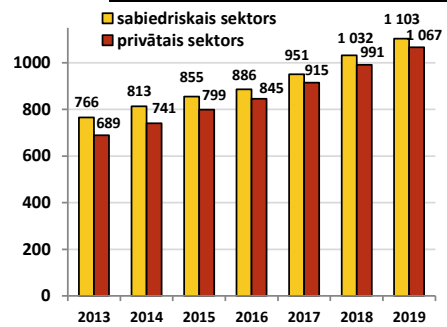
Nodarbinātība

COVID-19 krīzes ietekmē tautsaimniecībā nodarbināto iedzīvotāju skaits š.g. pirmajā ceturksnī bija par 0,2% mazāks nekā pirms gada, 2.ceturksnī - par 1,5%, bet 3.ceturksnī - par 2,7%. Bezdarba līmenis pēc darbaspēka apsekojuma 3.ceturksnī bija 8,4% - par 0,2 procentpunktiem mazāks nekā 2.ceturksnī, bet par 2,4 procentpunktiem augstāks nekā pirms gada. Bezdarba pieaugums krīzes ietekmē ir vērtējams kā visai mērens, bezdarba līmenim tālu atpaliekot no 2009-2010.gada krīzē fiksētā. Kā liecina NVA dati, laikā no februāra beigām līdz jūnija beigām reģistrēto bezdarbnieku skaits palielinājās par 20 tūkstošiem jeb 34,4%, reģistrētā bezdarba līmenim pieaugot no 6,3% līdz 8,6%. Savukārt kopš jūlija bezdarba līmenis atkal samazinās, bezdarbnieku skaitam laikā līdz 31.oktobrim samazinoties par 11,1 tūkstoti jeb par 14,2%. Novembrī bezdarbnieku skaits atkal nedaudz palielinājās, bet bezdarba līmenis mēneša laikā nemainījās, saglabājoties 7,4% apmērā, kas ir par 1,6 procentpunktiem vairāk nekā pirms gada.

Algu pieaugums, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

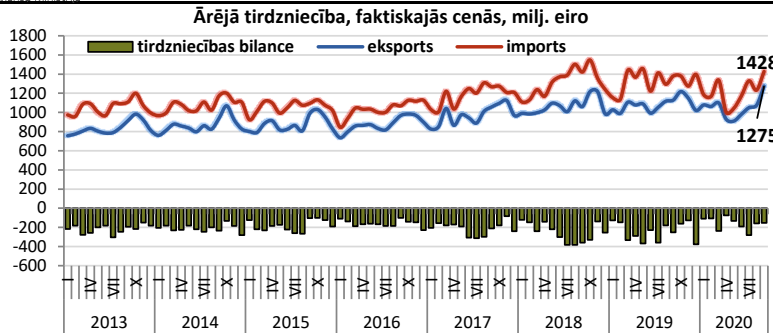

Darba samaksa, eiro

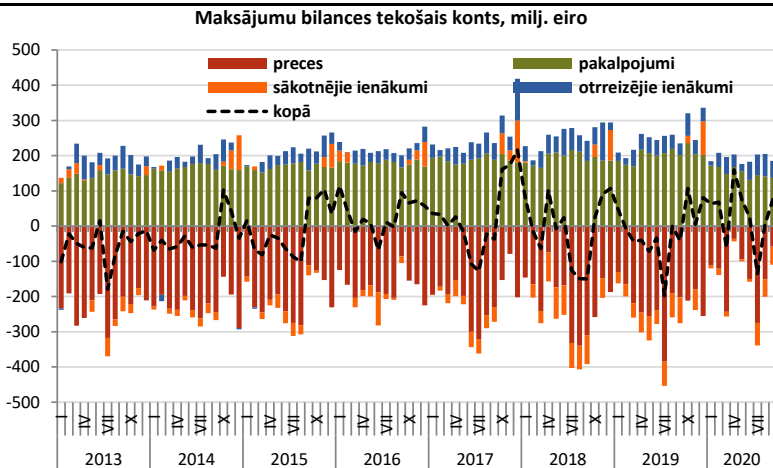
Mēneša vidējā bruto darba samaksa 2020.gada pirmajā ceturksnī, salīdzinot ar attiecīgo ceturksni pirms gada, bija palielinājusies par 6,6%, otrajā ceturksnī COVID-19 krīzes ietekmē pieaugums palēninājās līdz 3,9%, bet trešajā ceturksnī, ekonomikas izaugsmei strauji atjaunojoties, vidējās algas pieaugums atkal sasniedza 5,9%. Kopumā vidējā darba samaksa šā gada trešajā ceturksnī bija 1147 eiro, augstākai darba samaksai joprojām saglabājoties sabiedriskajā sektorā, kur tā bija 1160 eiro, bet privātajā sektorā vidējā alga veidoja 1144 eiro. Straujāks algu pieaugums turpretim fiksēts privātajā sektorā, kur mēneša vidējā darba samaksa palielinājās par 7,1%, kamēr sabiedriskajā sektorā tā auga mērenāk - par 3,3%. Nozaru griezumā straujākie algu pieaugumi trešajā ceturksnī bija citu pakalpojumu (sabiedrisko org. darbība, datoru un mājsaimniecības piederumu remonts) nozarē - par 14,8%, ieguves rūpniecībā - par 14,1% un mākslas, izlaidis un atpūtas nozarē - par 10,1%. Darba samaksa trešajā ceturksnī samazinājās transporta nozarē - par 1,6% un izmitināšanas un ēdināšanas nozarē - par 0,3%, salīdzinot ar 2019.gada trešo ceturksni.

Dati: CSP, Eurostat, LR Finanšu ministrija, Latvijas Banka

Ārējā tirdzniecība		
Eksports 2020.g. I-IX	Strukt.	Gada pieaugums
Kopā	100,0%	-1,3%
Pārtika	21,1%	5,7%
Mehānismi, elektroierīce	18,7%	13,3%
Koksne	16,7%	-8,4%
Metāli	8,7%	-3,8%
Ķīmiskās rūp. raž.	8,0%	1,5%
Satiksmes līdzekļi	4,9%	-26,7%
Minerālprodukti	4,2%	-21,4%
Plastmasa	3,6%	2,9%
Pārējās preces	14,3%	-0,3%

Latvijas preču eksports pēc 6 mēnešu nepārtraukta krituma š.g. septembrī uzrādīja pieaugumu, salīdzinājumā ar pagājušā gada septembri palielinoties par 13,0% jeb par 146 milj. eiro, kas bija straujākais pieauguma temps kopš 2018.gada augusta. Preču eksporta vērtība septembrī veidoja 1275 milj. eiro, pārsniedzot pirms Covid-19 krīzes reģistrēto eksporta vērtību. Straujo eksporta pieaugumu septembrī lielā mērā noteica lauksaimniecības un pārtikas preču eksporta kāpums par 30,9%, ko veicināja graudaugu produktu un eļļas augu sēkļu eksporta pieaugums. Būtisku devumu eksporta kāpumā septembrī nodrošināja arī elektroierīces un mehāniskās iekārtas, to eksportam palielinoties par 37,0% salīdzinājumā ar pērnā gada septembri. Tomēr jāatzīmē, ka eksporta pieaugumu šajā preču grupā labvēlīgi ietekmēja reeksporta apjomu pieaugums. Visai spēcīgi pieaugumu tempi fiksēti arī tādās preču eksporta grupās kā metāli, plastmasa, papīra izstrādājumi. Kopumā preču eksporta vērtība š.g. deviņos mēnešos bija par 1,3% zemāka nekā pērnā gada attiecīgajā periodā. Straujākais eksporta kritums fiksēts satiksmes līdzekļu preču grupā, kur eksporta vērtība bija par 26,7% zemāka nekā 2019.gada deviņos mēnešos, ko noteica automobiļu reeksporta samazinājums. Būtiski samazinājās arī minerālproduktu eksports (-21,4%), ko ietekmēja naftas pārstrādes produktu eksporta samazinājums un elektroenerģijas eksporta kritums. Koka un koka izstrādājumu eksports šajā pašā laikā samazinājās par 8,4%. Preču imports š.g. septembrī gada griezumā pieauga par 3,5%, bet deviņos mēnešos kopumā importa vērtība bija par 8,1% zemāka nekā pērnā gada attiecīgajā periodā.

Teškoais konts

Latvijas maksājumu bilances tekošajā kontā 2020.gada septembrī bija fiksēts pārpalikums 75 milj. eiro apmērā pretstatā 41 milj. eiro deficitam iepriekšējā gada septembrī. Teškoā konta bilances uzlabojumu noteica visi apakškonti, izņemot pakalpojumu kontu. Būtiskāko devumu pārpalikuma pieaugumā nodrošināja preču konts. Pateicoties straujam preču eksporta pieaugumam, preču konta deficīts samazinājās par 144 milj. eiro, tādējādi preču konta deficīts samazinājās līdz 58 milj. eiro. Pakalpojumu kontā septembrī samazinājies gan pakalpojumu eksports, gan imports, tomēr eksporta kritums bija straujāks, līdz ar to konta pārpalikums samazinājās par 65 milj. eiro un veidoja 137 milj. eiro. Sākotnējo ienākumu konta deficīts samazinājās par 22 milj. eiro, ko lielā mērā noteica zemāks izmaksāto dividendu apjoms ārvalstu investoriem. Savukārt otrreizējo ienākumu konta pārpalikums palielinājās par 15 mij. eiro. 2020.gada 9 mēnešos kopā teškoā konta pārpalikums veidoja 273 milj. eiro, ko galvenokārt ietekmēja preču ārējās tirdzniecības bilances uzlabojums un zemāks izmaksāto dividendu apjoms ārvalstu investoriem.

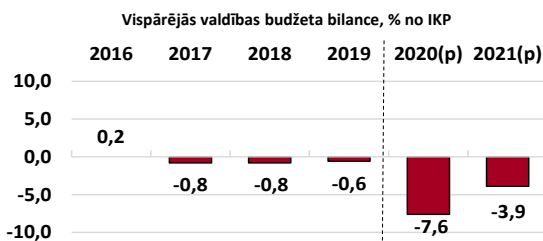
Galvenie rādītāji, gada izaugsme (ja nav norādīts citādi)

	18'II	III	IV	19'I	II	III	IV	20'I	II	III
IKP, salīdzināmās cenās, %	4,6	4,4	4,9	3,4	1,7	2,6	0,8	-1,0	-8,9	-2,6
IKP, faktiskās cenās, %	8,5	8,6	9,2	7,0	4,6	4,8	2,2	0,0	-9,9	-3,1
Inflācija, %	2,4	2,9	2,9	2,9	3,3	2,9	2,2	1,9	-0,4	0,0
Vidējā bruto darba samaksa, %	8,5	8,0	8,4	7,4	7,0	7,5	6,9	6,6	3,9	5,9
Reālā alga, PCI deflators, %	6,0	5,0	5,4	4,4	3,6	4,6	4,6	4,6	4,4	5,9
Nodarbināto skaits, %	2,0	1,9	0,8	0,6	-0,4	-0,2	0,4	-0,2	-1,5	-2,7
Bezdarbs, %	7,7	7,0	6,9	6,9	6,4	6,0	6,0	7,4	8,6	8,4
Produktivitāte, %	2,5	2,4	4,1	2,7	2,2	2,9	0,4	-0,8	-7,5	0,2
Mazumtirdzniecība, %	5,0	3,0	2,7	3,5	3,2	1,0	1,5	2,2	-1,6	4,4
Rūpniecība, %	0,2	2,9	0,9	-0,8	1,4	2,5	0,0	-2,3	-5,1	-1,8
Preču eksports, %	14,7	7,9	7,3	5,2	-1,1	3,4	-1,0	3,7	-10,8	3,1
Preču imports, %	11,7	14,2	12,3	7,3	4,9	-5,2	-2,2	-1,0	-20,5	-2,4
Tirdzniecības bilance, milj. eiro	-664,1	-1124,2	-723,7	-606,6	-886,6	-789,0	-665,8	-453,6	-399,4	-590,4
Teškoais konts, % no IKP	1,6	-5,6	2,8	0,0	-1,9	-3,0	2,4	1,0	3,8	n.d.a.

Dati: CSP, Eurostat, LR Finanšu ministrija, Latvijas Banka

Atbilstoši 2020. gada oktobra notifikācijas rezultātiem Latvijas vispārējās valdības budžeta deficīts 2019. gadā bija 174,2 milj. eiro jeb 0,6 % no IKP, kas salīdzinājumā ar 2018. gadu ir zemāks par 0,2 pp, uzlabojoties vietējās valdības budžeta bilancei. Atbilstoši Finanšu ministrijas novērtējumam vispārējās valdības budžeta deficīts 2020. gadam tiek prognozēts 7,6% no IKP, kas ir būtiski augstāks nekā bija plānots likumā "Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2020., 2021. un 2022. gadam", kad Covid-19 izplatība netika prognozēta.

Lai mazinātu infekcijas izplatības sekas uz tautsaimniecību valdība ir apstiprinājusi atbalsta pasākumus 3,2 mlrd. eiro apmērā jeb 11,5% no IKP, kuri palielina vispārējās valdības budžeta deficītu 2020. gadā par 1,3 mlrd. eiro jeb 4,5% no IKP. Līdz šā gada 22. novembrim faktiski izlietoti jau aptuveni 0,8 miljardi eiro.

Pēc Eiropas kontu sistēmas (EKS) metodoloģijas

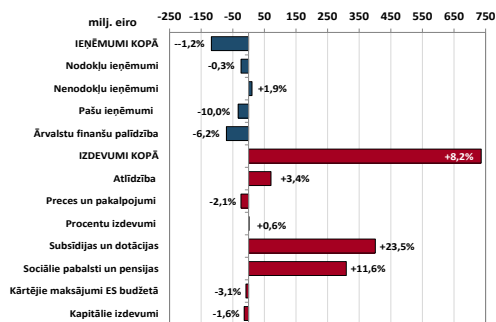
	Konsolidētais kopbudžets			
	2019.gada I-X izpilde, milj. eiro	2020.gada I-X izpilde, milj. eiro	2020./2019.g. izmaiņas, milj. eiro	2020./2019.g. izmaiņas, %
Kopbudžeta ieņēmumi un izdevumi				
KONSOLIDĒTAIS KOPBUDŽETS				
Ieņēmumi	9442,5	9324,7	-117,8	-1,2%
Izdevumi	8998,5	9734,6	736,1	8,2%
Finansiālā bilance	444,0	-409,9	-853,9	
VALSTS KONSOLIDĒTAIS BUDŽETS*				
Ieņēmumi	7845,4	7815,0	-30,4	-0,4%
Izdevumi	7508,9	8313,5	804,6	10,7%
Finansiālā bilance	336,5	-498,4	-835,0	
Valsts pamatbudžets				
Ieņēmumi	5379,4	5355,0	-24,4	-0,5%
Izdevumi	5357,4	5956,0	598,6	11,2%
Finansiālā bilance	22,1	-600,9	-623,0	
Valsts speciālais budžets				
Ieņēmumi	2509,7	2499,1	-10,6	-0,4%
Izdevumi	2249,2	2452,6	203,4	9,0%
Finansiālā bilance	260,4	46,4	-214,0	
PAŠVALDĪBU KONSOLIDĒTAIS BUDŽETS**				
Ieņēmumi	2380,7	2311,5	-69,2	-2,9%
Izdevumi	2273,3	2223,0	-50,3	-2,2%
Finansiālā bilance	107,5	88,5	-18,9	

Pēc naudas plūsmas metodoloģijas

*Ieskaitot atvasinātās publiskās personas un ziedojumus, dāvinājumus

**Ieskaitot ziedojumus un dāvinājumus

Konsolidētā kopbudžeta ieņēmumu un izdevumu izmaiņas 2020.gada I-X, salīdzinot ar 2019.gada I-X, milj. eiro un %

Atbilstoši Valsts kases publicētajai informācijai konsolidētajā kopbudžetā šā gada desmit mēnešos bijis 409,9 milj. eiro deficīts, kamēr pērn attiecīgajā periodā kopbudžetā bija pārpalikums 444 milj. eiro apmērā. Kopbudžeta bilances pasliktināšanos, salīdzinot ar desmit mēnešiem pērn, noteica gan zemāki nodokļu ieņēmumi pārskata periodā, gan valdības apstiprinātie atbalsta pasākumi Covid-19 seku mazināšanai, tai skaitā pieaugums sociālo pabalstu izdevumos veicināja kopbudžeta izdevumu straujāku palielināšanos.

Konsolidētā kopbudžeta ieņēmumos šā gada desmit mēnešos saņemti 9324,7 milj. eiro, kas ir par 117,8 milj. eiro jeb 1,2% mazāk, salīdzinot ar 2019. gada desmit mēnešiem. Konsolidētā kopbudžeta nodokļu ieņēmumi janvārī-oktobrī bija par 23,8 milj. eiro jeb 0,3% zemāki kā 2019. gada attiecīgajā periodā. Nodokļu ieņēmumi par 595,6 milj. eiro jeb 7,5% atpaliek no budžetā plānotā, būtiski pasīkstinot kopbudžeta bilanci.

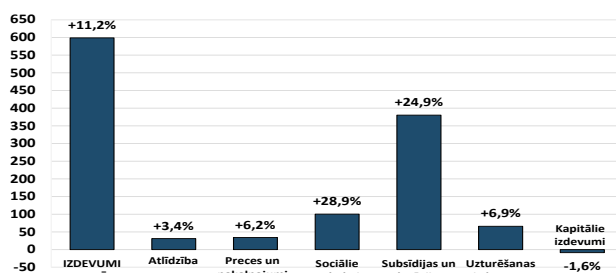
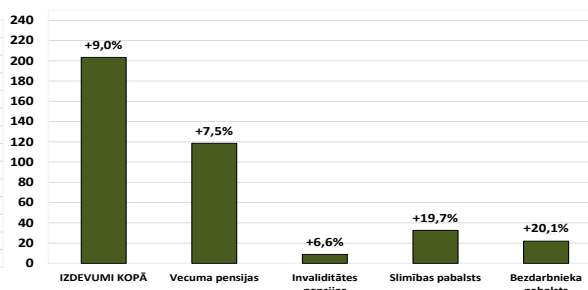
Covid-19 negatīvi ietekmēja ekonomisko attīstību un noteikti ierobežojumi skara vairāku nozaru darbību. Lielākais nodokļu ieņēmumu samazinājums kopumā ir tādās nozarēs kā izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi, transports un uzglabāšana, māksla, izklaide un atpūta, arī nekustamā īpašuma izīrēšanas un pārvaldīšanas nozarē. Nodokļu ieņēmumus šogad ietekmē arī apstiprinātais atbalsts uzņēmumiem un privātpersonām, kas izpaužas aprēķināto nodokļu samaksas termiņu pagarinājumos ar atmaksas termiņu līdz pat trim gadiem.

Jāziceļ pieaugums kopbudžeta nenodokļu ieņēmumos, kas šā gada desmit mēnešos par 10,9 milj. eiro jeb 1,9% pārsniedz attiecīgā perioda līmeni pērn, pārsniedzot arī plānoto apmēru. Augstāku nenodokļu ieņēmumu līmeni nodrošināja saņemtie ieņēmumi no noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskācijas.

Konsolidētā kopbudžeta izdevumi pārskata periodā veikti par 736,1 milj. eiro jeb 8,2% lielākā apmērā kā pērn, veidojot 9734,6 milj. eiro. Izdevumu pieaugums saistīts gan ar valdības apstiprinātajiem atbalsta pasākumiem, lai mazinātu Covid-19 ierobežojumu ietekmi uz ekonomiku (ALBUM programmas, dīkstāves pabalsti, papildus finansējums ceļu būvei un citi), gan arī jau budžetā iepriekš plānotiem izdevumu pasākumiem.

Subsīdijas un dotācijas kopbudžetā šā gada desmit mēnešos pieauga par 401,3 milj. eiro jeb 23,5%, lielu daļu novirzot finanšu institūcijai ALBUM un Latvijas Investīciju un attīstības aģentūrai, lai īstenotu valdības apstiprinātos Covid-19 seku mazināšanas pasākumus aizdevumu, garantiju un subsīdēto darbavietu formā. Nozīmīgi pieaugušas subsīdijas un dotācijas veselības nozarei, kas saistīts ar Covid-19 aizsardzības līdzekļu un vienreizējo materiālu iegādi.

Atsevišķās pozīcijās kopbudžetā janvārī-oktobrī ir vērojams izdevumu samazinājums salīdzinot ar attiecīgo periodu pērn. Izdevumi precēm un pakalpojumiem samazinājās par 24,0 milj. eiro jeb 2,1%, bet kapitālie izdevumi samazinājās par 13,9 milj. eiro jeb 1,6%. Šo izdevumu samazinājums pamatā vērojams pašvaldību budžetā.

Pamatbudžeta izdevumu izmaiņas
 2020. gada I-X, salīdzinot ar 2019. gada I-X, milj. eiro un %

Speciālā budžeta izdevumu izmaiņas
 2020. gada I-X, salīdzinot ar 2019. gada I-X, milj. eiro un %

Atbilstoši Valsts kases publicētajai informācijai desmit mēnešos pamatbudžeta veidojas 600,9 milj. eiro deficīts, kamēr pērn attiecīgajā periodā bija 22,1 milj. eiro pārpalikums.

Valsts pamatbudžeta ieņēmumi šā gada desmit mēnešos sasniedza 5355,0 milj. eiro un salīdzinot ar 2019. gada janvāri-oktobri ieņēmumi samazinājās par 24,4 milj. eiro jeb 0,5%. Pamatbudžetā, salīdzinot ar 2019. gada desmit mēnešiem, par 19,4 milj. eiro jeb 17,4% samazinājušies ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citiem pašu ieņēmumiem, Covid-19 noteikto ierobežojumu ietekmes dēļ.

Šā gada desmit mēnešos nozīmīgs pieaugums vērojams pamatbudžeta izdevumos, pieaugot par 598,6 milj. eiro jeb 11,2%. Faktiski visi valdības apstiprinātie atbalsta pasākumi Covid-19 ietekmes seku mazināšanai tiek finansēti no valsts pamatbudžeta, tādējādi valsts pamatbudžeta izdevumi pārskata periodā ir palielinājušies. Jāatzīmē, ka budžeta likumā 2020. gadam tika prognozēts, ka izdevumi būs par 4,7% augstāki kā 2019. gadā.

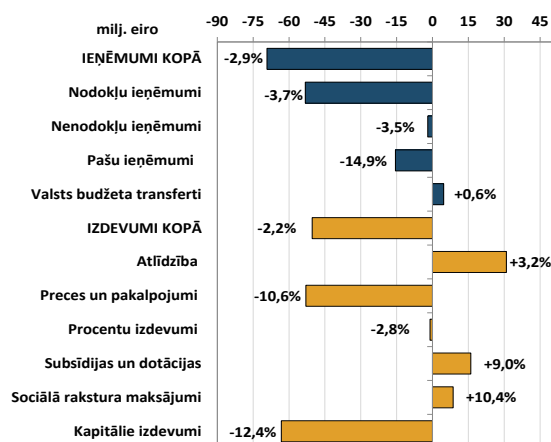
Subsidijas un dotācijas valsts pamatbudžetā šā gada desmit mēnešos pieauga par 380,4 milj. eiro jeb 24,9%, lielā mērā novirzot līdzekļus finanšu institūcijai *ALTUM* un Latvijas Investīciju un attīstības aģentūrai, lai īstenotu aizdevumu, garantiju un subsidēto darba vietu ieviešanu īstenojot valdības apstiprinātās pasākumus Covid-19 seku mazināšanai.

Valsts pamatbudžetā straujā pieaugums bijis arī sociālo pabalstu izdevumos par 100,4 milj. eiro jeb 28,9%, kas saistīts ar dīkstāves pabalstu izmaksu 64,2 milj. eiro apmērā un jūlijā izmaksātiem 17 milj. eiro bezdarbnieku pabalstiem no valsts pamatbudžeta.

Valsts speciālā budžeta ieņēmumi šā gada desmit mēnešos saņēmti aptuveni iepriekšējā gada līmenī (-0,4%), savukārt, valsts speciālajā budžetā vērojams nozīmīgs pieaugums izdevumos. Izdevumi pieauga par 203,4 milj. eiro jeb 9,0%. Jāatzīmē, ka izdevumi vecuma pensijām šā gada desmit mēnešos, ņemot vērā pērn oktobrī veikto indeksāciju, palielinājušies par 118,5 milj. eiro jeb 7,5% un kopumā atbilst plānotajam līmenim. Savukārt izdevumi pārējiem pabalstiem pārskata periodā palielinājās par 73,7 milj. eiro jeb 15,6%, kas saistīts ar nozīmīgu pieaugumu izdevumos bezdarbnieku un slimības pabalstiem.

Izdevumi bezdarbnieku pabalstiem valsts speciālajā budžetā desmit mēnešos ir par 21,9 milj. eiro jeb 20,1% augstāki kā pērn attiecīgajā periodā, kas saistīts ar bezdarbnieka pabalstu saņēmēju skaita pieaugumu. Atbilstoši Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (VSAA) datiem šā gada janvāri-oktobrī bezdarbnieka pabalstu saņēma vidēji 43,5 tūkst. cilvēku, kas ir par 33,4% jeb 10,9 tūkst. cilvēku vairāk salīdzinājumā ar pērnā gada desmit mēnešiem. Atbilstoši Nodarbinātības valsts aģentūras datiem bezdarbnieku skaits pieaudzis nozarēs ar vislielāko Covid-19 ietekmi – transports un uzglabāšana, administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi, vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība.

Izdevumi slimības pabalstiem valsts speciālajā budžetā veikti par 32,6 milj. eiro jeb 19,7% vairāk kā pērn janvāri-oktobrī. Augstāki izdevumi slimības pabalstiem kā pērn bijuši visu gadu un atbilstoši VSAA datiem tas saistīts ar pieaugušo slimības pabalstu saņēmēju skaitu, tāpat arī palielinājies slimoto dienu skaits. Atbilstoši VSAA datiem šā gada oktobrī, salīdzinot ar septembri, par 23% palielinājās slimības pabalstu saņēmēju skaits.

Pašvaldību budžeta ieņēmumu un izdevumu izmaiņas
 2020. gada I-X, salīdzinot ar 2019. gada I-X, milj. eiro un %

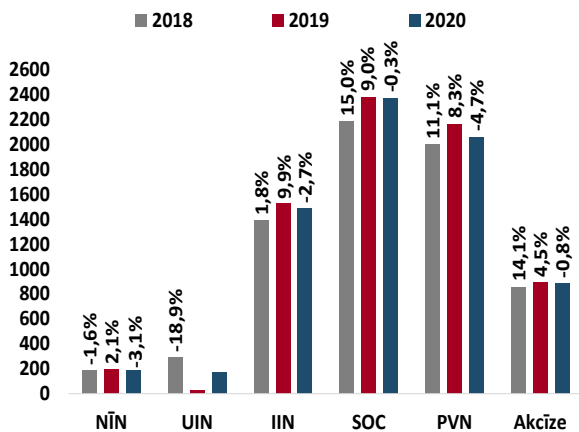
Atbilstoši Valsts kases datiem šā gada desmit mēnešos konsolidētajā pašvaldību budžetā sarukuši gan ieņēmumi, gan izdevumi, tādējādi nodrošinot 88,5 milj. eiro pārpalikumu, kas ir par 18,9 milj. eiro mazāk nekā attiecīgajā periodā gadu iepriekš. Pašvaldību konsolidētā budžeta ieņēmumi šā gada desmit mēnešos veidoja 2311,5 milj. eiro, kas ir par 69,2 milj. eiro jeb 2,9% mazāk kā gadu iepriekš attiecīgajā periodā. Ieņēmumu samazinājumu ietekmēja iedzīvotāju ienākumu nodokļa (IIN) ieņēmumu samazinājums pašvaldību budžetā par 37,9 milj. eiro jeb 3,1% un ieņēmumi no maksas pakalpojumiem sarukuši par 15,5 milj. eiro jeb 14,9%. Epidemioloģiskā situācija ierobežoja pašvaldību iespējas sniegt pakalpojumus, piemēram, interešu izglītību, kā arī organizēt konferencēs un seminārus, kas attiecīgi ietekmēja to ieņēmumus. Kopējo ieņēmumu mazināšanas noteica arī nekustamā īpašuma nodokļa (NĪN) ieņēmumi, kas sarukuši par 6,1 milj. eiro jeb 3,1%. Tas skaidrojams ar iespēju atlikt NĪN maksājumus 2020. gada ietvaros, kas ir viens no ieviestajiem atbalsta pasākumiem Covid-19 seku mazināšanai.

Konsolidētā pašvaldību budžeta izdevumu līmenis šā gada desmit mēnešos samazinājies par 50,3 milj. eiro jeb 2,2% pret attiecīgo periodu pērn, veidojot 2223,0 milj. eiro. Pašvaldību budžetā lielākais samazinājums desmit mēnešos bijis kapitālajiem izdevumiem, kas sarukuši par 63,2 milj. eiro jeb 12,4%. Ja kapitālo izdevumu samazinājums ES fondu projektiem ir skaidrojams ar 2014.–2020. gada investīciju cikla noslēgšanos, tad izdevumu samazināšanas pamatfunkciju nodrošināšanai galvenokārt noteica aizņemšanās ierobežojumi un Covid-19 ietekme.

Preču un pakalpojumu izdevumi pašvaldību budžetā samazinājušies par 52,9 milj. eiro jeb 10,6% pret attiecīgo periodu pērn, veidojot 446,6 milj. eiro. Būtisks samazinājums bijis ēdināšanas izdevumiem, tostarp nenodrošinot klātienē apmācību pavasarī, tāpat samazinājušies izdevumi par komunālajiem pakalpojumiem, apkuri un komandējumiem.

	Konsolidētā kopbudžeta nodokļu ieņēmumi			Nodokļi	
	2019.gada I-X izpilde, milj. eiro	2020. gada I-X izpilde, milj. eiro	2020./2019.g. izmaiņas, milj.eiro	2020./2019.g. izmaiņas, (%)	2020.gada izpilde no perioda plāna (%)
Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi	7406,7	7382,9	-23,8	-0,3%	92,5%
Sociālās apdrošināšanas iemaksas	2381,0	2373,0	-8,0	-0,3%	94,2%
Valsts pamatbudžetā (nesadalītie līdzekļi)	-	20,1	-	-	-
Valsts pamatbudžetā (1% veselībai)	82,3	79,0	-3,4	-4,1%	94,4%
Valsts speciālajā budžetā	2298,0	2273,9	-24,1	1,0%	93,3%
Pievienotās vērtības nodoklis	2165,6	2062,8	-102,8	-4,7%	87,1%
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	1528,0	1487,4	-40,6	-2,7%	104,3%
Valsts pamatbudžetā	306,8	304,1	-2,7	-0,9%	106,6%
Pašvaldību pamatbudžetā	1221,2	1183,3	-37,9	-3,1%	103,7%
Akcīzes nodoklis	894,0	886,9	-7,1	-0,8%	88,7%
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	26,2	175,0	-	-	77,8%
Nekustamā īpašuma nodoklis	193,6	187,6	-6,1	-3,1%	93,3%
<i>Informatīvi:</i>					
Sociālās apdrošināšanas iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā	488,6	473,9	-14,8	-3,0%	98,4%

Kopbudžeta nodokļu ieņēmumu izmaiņas
2020.gada I-X, milj. eiro un % pret iepriekšējo gadu

Kopbudžeta nodokļu ieņēmumos šā gada desmit mēnešos saņemti 7382,9 milj. eiro, kas ir par 23,8 milj. eiro jeb 0,3% mazāk kā 2019. gada attiecīgajā periodā. Nodokļu ieņēmumu samazināšanās ietekmēja ne tikai ekonomiskās aktivitātes sarukums, bet arī apstiprinātais atbalsts uzņēmumiem un privātpersonām, kas izpaužas aprēķināto nodokļu samaksas termiņu pagarinājumos ar atmaksas termiņu līdz pat trim gadiem. Visnozīmīgāk nodokļu ieņēmumi samazinājušies ierobežojumu vissmagāk skartajās nozarēs kā izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi, transports un uzglabāšana, māksla, izklaide un atpūta, arī nekustamā īpašuma izīrēšanas un pārvaldīšanas nozarē.

Pārskata periodā samazinājušies faktiski visu lielāko nodokļu ieņēmumi. Visbūtiskāk samazinājušies PVN ieņēmumi šā gada 10 mēnešos, iekasēja par 102,8 milj. eiro jeb 4,7% mazāk, salīdzinot ar 2019. gada desmit mēnešiem. Lielākais PVN ieņēmumu samazinājums bijis būvniecības, nekustamo īpašumu, kā arī izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozarēs. Būvniecības nozares kopējo nodokļu ieņēmumu samazināšanās saistīta ar reversās PVN maksāšanas kārtības atcelšanu būvmateriāliem no 2020.gada 1.janvāra, kas ietekmēja PVN atmaksu pieaugumu.

Šā gada desmit mēnešos valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas ir 2373,0 milj. eiro, kas ir par 8,0 milj. eiro jeb 0,3% mazāk nekā 2019.gada attiecīgajā periodā. Sociālās apdrošināšanas iemaksas faktiski bijušas 2019. gada līmenī, jo, neskatoties uz nodarbināto skaita samazināšanos un augstāku bezdarbu šogad, augstāka kā pērn joprojām bijusi vidējā darba samaksa valstī. IIN ieņēmumi 2020.gada desmit mēnešos samazinājās par 40,6 milj. eiro jeb 2,7%, nekā 2019.gada janvārī-oktobrī, veidojot 1487,4 milj. eiro. Iedzīvotāju ienākumu sarukums jau tika plānots ņemot vērā ar IIN neapliekamā minimuma celšanu nodarbinātajiem un pensionāriem, tāpat šogad pieauguši atvieglojumi par apgādībā esošām personām, attiecīgi samazinot ar IIN aplikamo bāzi. Tāpat ir būtiski samazinājušies ieņēmumi no dividendēm.

Akcīzes nodokļa ieņēmumi šā gada desmit mēnešos ir 886,9 milj. eiro, kas ir par 7,1 milj. eiro jeb 0,8% mazāk, salīdzinot ar 2019.gada deviņiem mēnešiem. Ieņēmumi samazinājušies visās preču grupās, izņemot naftas produktus un pārējās akcīzes preces (kafija, bezalkoholiskie dzērieni). Lielākais samazinājums bija akcīzes nodokļa ieņēmumiem no alkoholiskajiem dzērieniem par 10,0 milj. eiro jeb 5,8%, ko būtiski ietekmējuši Covid-19 izplatības dēļ ieviestie atpūtas, izklaides, tūrisma un socializēšanās ierobežojumi. Savukārt ieņēmumi no akcīzes nodokļa naftas produktiem palielinājušies par 10,4 milj. eiro jeb 2,3%, ko sekmēja likmju palielināšana degvielai.

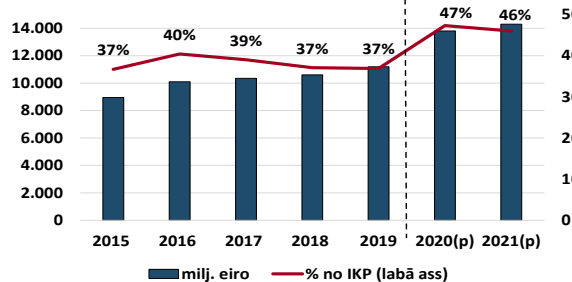
Savukārt uzņēmumu ienākuma nodokļa (UIN) ieņēmumi saistībā ar UIN maksāšanas sistēmas reformēšanu un attiecīgi zemu ieņēmumu līmeni 2019. gadā, saņemti par 148,8 milj. eiro vairāk kā pērn attiecīgajā periodā.

Vispārējās valdības parāds

Saskaņā ar Eurostat datiem vispārējās valdības parāds 2019.gada beigās sasniedza 11,2 mljrd. eiro jeb 37% no iekšzemes kopprodukta. Kopš 2017.gada un līdz 2020.gada sākumam bija iezīmējusies vispārējās valdības parāda stabilizēšanās un samazināšanās tendence attiecībā pret iekšzemes kopproduktu. Sagaidāms, ka vispārējās valdības parādā līmenis pieaugs līdz 47% 2020. gadā, ņemot vērā ievērojamu aizņēmšanās apjomu pieaugumu, ko izraisīja Covid-19 uzliesmojuma seku mazināšanai un ekonomikas atbalstam veicamo un plānoto pasākumu finansēšanas nepieciešamība.

Šā gada oktobrī starptautiskā kredītreitingu aģentūra Fitch, saglabājot Latvijas kredītreitingu esošajā "A-" līmenī, paaugstināja Latvijas kredītreitings nākotnes vērtējumu no negatīva uz stabili. Kā noteicošo iemeslu kredītreitings nākotnes novērtējuma maiņai Fitch norāda Covid-19 uzliesmojuma ierobežoto ietekmi uz Latvijas ekonomiku un valsts finansēm, ko veicināja efektīvi un operatīvi īstenotie atbalsta pasākumi Covid-19 uzliesmojuma seku mazināšanai un Latvijas ekonomikas noturība pret ārējiem satricinājumiem.

Vispārējās valdības parāds, milj. eiro un % no IKP

Pēc Eiropas kontu sistēmas (EKS) metodoloģijas

Dati: Valsts kase, Finanšu ministrija, Eurostat, Latvijas Vispārējās valdības budžeta plāna projekts 2021.gadam